

**ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ Δ/ΝΣΗ
Π/ΘΜΙΑΣ & Δ/ΘΜΙΑΣ ΕΚΠ/ΣΗΣ
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ**

ΑΡΙΘ. ΠΡΩΤ.: 30456

ΕΛΗΦΘΗ: 19/9/2016

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ,
ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ**

Βαθμός Ασφαλείας:
Να διατηρηθεί μέχρι:
Βαθμός Προτεραιότητας

**ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΝΣΗ ΣΠΟΥΔΩΝ Π/ΘΜΙΑΣ ΚΑΙ Δ/ΘΜΙΑΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΣΠΟΥΔΩΝ, ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ & ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ Π.Ε.
ΤΜΗΜΑ Α' ΣΠΟΥΔΩΝ
& ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ**

Μαρούσι, 19-9-2016

Αρ. Πρωτοκόλλου :152323/Δ1

Ταχ. Δ/ση : Ανδρέα Παπανδρέου 37
Τ.Κ. – Πόλη : 15180 – Μαρούσι
Ιστοσελίδα : <http://www.minedu.gov.gr>
Email : spudopre@inedu.gov.gr
Πληροφορίες : Π. Αγγελόπουλος
Κ. Γκουνέλα
Τηλέφωνο : 210 344 2248

ΠΡΟΣ:1. Περιφερειακούς Δ/ντές Εκπ/σης
2. Προϊσταμένους Επιστημονικής & Παιδαγωγικής
Καθοδήγησης Π.Ε. (μέσω των Περιφ. Δ/νσεων
Εκπ/σης της χώρας)
3. Σχολικούς Συμβούλους Δημοτικής Εκπαίδευσης
(μέσω των Περιφ. Δ/νσεων Εκπ/σης της χώρας)
4. Διευθυντές Π.Ε. της χώρας
5. Διευθυντές, Προϊσταμένους & Διδακτικό
Προσωπικό των Δημόσιων και Ιδιωτικών σχολικών
μονάδων (μέσω των Δ/νσεων Π.Ε)

ΚΟΙΝ.: Ι.Ε.Π.

info@iep.edu.gr

**ΘΕΜΑ: « Αναδιάρθρωση, εξορθολογισμός και διαχείριση της διδακτέας ύλης για το μάθημα της
Γλώσσας στο Δημοτικό Σχολείο»**

Λαμβάνοντας υπόψη τη με αριθμ. 35/8-09-2016 Πράξη του Δ.Σ. του Ι.Ε.Π και σε ό, τι αφορά στην αναδιάρθρωση, στον εξορθολογισμό και στη διαχείριση της διδακτέας ύλης για το μάθημα της Γλώσσας στο Δημοτικό Σχολείο για το σχολικό έτος 2016-2017, ισχύουν τα κάτωθι:

Γλώσσα Δημοτικού (Τάξεις: Α', Β', Γ', Δ', Ε', Στ')

ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΥΛΗ-ΟΔΗΓΙΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

**ΑΝΑΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΚΑΙ ΕΞΟΡΘΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΥΛΗΣ
ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ**

Η παρούσα πρόταση αναδιάρθρωσης και εξορθολογισμού της διδακτέας ύλης στηρίχτηκε στην αναγκαιότητα να ανταποκριθεί η διδασκαλία του μαθήματος της Γλώσσας στις συνεχώς μεταβαλλόμενες εκπαιδευτικές ανάγκες των μαθητών/τριών. Οι κοινωνικές αλλαγές που έχουν επέλθει τα τελευταία χρόνια οδηγούν σε νέους στόχους και νέα περιεχόμενα, συμβατά με τις διαμορφωθείσες κοινωνικές και πολιτισμικές συνθήκες. Για

τον λόγο αυτό, κρίνεται αναγκαίο να γίνει αναδιάρθρωση και εξορθολογισμός της διδακτέας ύλης, ώστε:

- να εξοικονομηθεί ποσοτικός και ποιοτικός χρόνος για δραστηριότητες που προάγουν τη δημιουργική και κριτική σκέψη των μαθητών/τριών μέσα από τις διαδικασίες της διερευνητικής-ανακαλυπτικής και κοινωνικής μάθησης, όπως είναι τα σχέδια εργασίας και η εξοικείωση με το λογοτεχνικό βιβλίο (φιλιανγνωσία),
- να υπάρξει χρόνος για εμβάθυνση στη διδακτέα ύλη και για ομαδοσυνεργατικές διαδικασίες διδασκαλίας που συμβάλλουν στην ανάπτυξη των γνωστικών δεξιοτήτων,
- να δοθεί στους εκπαιδευτικούς η δυνατότητα να σχεδιάσουν τη διδασκαλία τους, λαμβάνοντας υπόψη και τις ιδιαιτερότητες της δικής τους τάξης (αλλόγλωσσοι μαθητές/τριες, μαθητές/τριες με μαθησιακές δυσκολίες κ.ά.),
- να αναπτυχθεί η διαφοροποιημένη διδασκαλία και να ανταποκριθεί η μάθηση στις πραγματικές ανάγκες των μαθητών/τριών και στο επίπεδο μαθησιακής ετοιμότητάς τους,
- να απαλλαγεί η μαθησιακή διαδικασία από ύλη που επικαλύπτεται είτε κάθετα (από προηγούμενες ή και επόμενες τάξεις), είτε οριζόντια (από άλλα μαθήματα, διαθεματικά),
- να δοθεί χρόνος στους/στις εκπαιδευτικούς για υλοποίηση δραστηριοτήτων ανακεφαλαίωσης, αναπλαισίωσης της γνώσης και αναστοχασμού,
- να διασφαλιστεί η δυνατότητα στους μαθητές/τριες να μαθαίνουν στο σχολείο, χωρίς να χρειάζεται να καταφεύγουν σε εξωσχολική βοήθεια.

Ο προτεινόμενος εξορθολογισμός της ύλης της Γλώσσας εξοικονομεί διδακτικές ώρες, τις οποίες μπορεί ο/η εκπαιδευτικός να τις διαθέσει σε σχέδια εργασίας που ανταποκρίνονται στις εκπαιδευτικές ανάγκες των μαθητών/τριών, στην έρευνα, στην καινοτομία, στην αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών και στην επεξεργασία λογοτεχνικών κειμένων. Για τον λόγο αυτό, δεν απαιτείται η γραμμική παρουσίαση όλων των εννοιών. Ο/Η εκπαιδευτικός μπορεί να κάνει επιλογές στην παρουσίαση των εννοιών, ανάλογα με τους/τις μαθητές/τριες και τα ενδιαφέροντά τους, ώστε να αξιοποιήσει τον χρόνο εποικοδομητικά στην υλοποίηση σχεδίων εργασίας. Τα σχέδια εργασίας μπορούν να αφορμώνται είτε από τα προτεινόμενα θέματα του εγχειριδίου, είτε από τις αναδυόμενες εκπαιδευτικές ανάγκες των μαθητών/τριών και από τα μαθητικά ενδιαφέροντα. Στο πλαίσιο αυτό, προτείνεται στους/στις εκπαιδευτικούς να σχεδιάσουν και να υλοποιήσουν σχέδια εργασίας τόσο από αυτά που περιλαμβάνονται στους παρακάτω πίνακες όσο και δικά τους, με θέματα που άπτονται των ενδιαφερόντων των μαθητών/τριών και των θεματικών αξόνων των εγχειριδίων.

Επιπλέον, η διδακτέα ύλη έχει ως βασική, αλλά όχι ως αποκλειστική αναφορά τα ισχύοντα σχολικά εγχειρίδια. Ο/Η εκπαιδευτικός δύναται να αναζητεί – πλέον κυρίως στο διαδίκτυο – πρόσθετο υλικό για τη διδασκαλία και να ανατροφοδοτεί ανάλογα τον προγραμματισμό της. Ως μαθησιακοί και διδακτικοί πόροι μπορούν να αξιοποιηθούν έγκριτες έντυπες ή/και ηλεκτρονικές πηγές (π.χ. ιστοσελίδες φορέων που εποπτεύονται από το Υπουργείο Παιδείας ή το Υπουργείο Πολιτισμού ή φορέων με αξιόλογο εκπαιδευτικό και πολιτιστικό έργο), κατά την κρίση του/της εκπαιδευτικού και σύμφωνα με τις ανάγκες της τάξης, στο πλαίσιο ανανέωσης των ηλεκτρονικών πηγών οι οποίες αναφέρονται στα σχολικά εγχειρίδια.

Παράλληλα, κρίνεται ιδιαίτερα σημαντική η διδασκαλία της Λογοτεχνίας με την προβλεπόμενη χρήση του Ανθολογίου ή/και πρόσθετων κειμένων και ανάλογου οπτικοακουστικού υλικού για τον εμπλουτισμό της διδασκαλίας, καθώς μπορεί να προσφέρει τις απαραίτητες προεκτάσεις της μάθησης από το μάθημα της Γλώσσας, καλλιεργώντας τη φιλιανγνωσία των μαθητών/τριών. Η εξοικείωση των μαθητών/τριών με το βιβλίο και την ανάγνωση και η σταδιακή εδραίωση της φιλικής σχέσης τους με το λογοτεχνικό βιβλίο τους/τις βοηθάει να αναπτύσσουν την κριτική και δημιουργική τους σκέψη, να δραστηριοποιούν τη φαντασία τους και την εφευρετικότητά τους, να εμπλουτίζουν την αισθητική τους καλλιέργεια, να δοκιμάζουν τα συναισθήματά τους αναπτύσσοντας τη συναισθηματική τους νοημοσύνη, να καλλιεργούν τη γλωσσική τους έκφραση με έμμεσο και

βιωματικό τρόπο, και εν κατακλείδι να συγκροτούν ολόπλευρα την προσωπικότητά τους. Πρόκειται για ένα πολυδιάστατο στόχο, ο οποίος μπορεί να επιτευχθεί μέσα από την ανασύσταση της τάξης σε μια κοινότητα αναγνωστών, όπου η πρόκληση των μαθητών/τριών να ανατρέχουν και σε άλλα βιβλία παραπλήσιας θεματικής τους επιτρέπει σταδιακά να κατανοούν και να αποδεχτούν τη σχετικότητα και την πολλαπλότητα των ερμηνευτικών προσεγγίσεων των λογοτεχνικών κειμένων. Με τον τρόπο αυτό, οι μαθητές/τριες μπορούν να διατυπώνουν με σαφήνεια τις θέσεις τους, να αιτιολογούν τις απόψεις τους και σε βάθος χρόνου να επιχειρηματολογούν τεκμηριωμένα, με απώτερο στόχο την ανάπτυξη και καλλιέργεια της κριτικής τους σκέψης. Για τον λόγο αυτό, καλό είναι οι εκπαιδευτικοί από την αρχή της σχολικής χρονιάς να προβούν στη:

Δημιουργία και οργάνωση σχολικών βιβλιοθηκών και στον εμπλουτισμό τους με λογοτεχνικά βιβλία.

Δημιουργία ευχάριστων χώρων ανάγνωσης και ακρόασης.

Οργάνωση σχεδίου βάσει του οποίου θα πραγματοποιείται η ανάγνωση των λογοτεχνικών βιβλίων κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους.

Οργάνωση της κάθε τάξης ως αναγνωστικής ομάδας (καθορισμός συγκεκριμένης ημέρας και ώρας ανάγνωσης στην τάξη, συζήτησης και επιπλέον δραστηριοτήτων).

Τέλος, εκτός από το υπάρχον διδακτικό υλικό (Βιβλίο Μαθητή, Τετράδια Εργασιών), μπορεί να αξιοποιηθεί και το διαδραστικό-εμπλουτισμένο «Βιβλίο του μαθητή» στο «Ψηφιακό Σχολείο» (<http://ebooks.edu.gr/>). Επίσης, για ανάρτηση πολυτροπικών κειμένων που δημιουργούν-παράγουν οι μαθητές/τριες (με ενσωμάτωση εικόνων, κινούμενων εικόνων και βίντεο) μπορεί να αξιοποιηθεί η Ψηφιακή Εκπαιδευτική Πλατφόρμα για μαθητές και εκπαιδευτικούς «e-me» του Ψηφιακού Σχολείου (<http://e-me.edu.gr/>). Ως διαδικτυακοί πόροι για διδακτική αξιοποίηση αναφέρονται ενδεικτικά οι εξής:

- Η Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα. <http://www.greek-language.gr/greekLang/index.html>
- Πρωτεύας: Εκπαιδευτικά σενάρια για τα γλωσσικά μαθήματα. <http://proteas.greek-language.gr/>
- Πλατφόρμα «Αίσωπος» - Ψηφιακά Διδακτικά Σενάρια. <http://aesop.iep.edu.gr/>
- ΦΩΤΟΔΕΝΤΡΟ. Εθνικός συσσωρευτής εκπαιδευτικού περιεχομένου. <http://photodentro.edu.gr/aggregator/>
- Εθνικό Κέντρο Έρευνας και Διάσωσης Σχολικού Υλικού. <http://www.ekedisy.gr/>
- Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου
- <http://www.pi.ac.cy/pi/index.php?lang=el>
- Εθνική Πινακοθήκη <http://www.nationalgallery.gr/site/content.php>

ΜΑΘΗΜΑ/ΤΑΞΗ: ΓΛΩΣΣΑ ΣΤ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ**ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ:**

1. Βιβλία Μαθητή:

Ιορδανίδου, Α., Κανελλοπούλου, Ν., Κοσμά, Ε., Κουταβά, Β., Οικονόμου, Π. & Παπαϊωάννου, Κ., (2013). *Γλώσσα Στ' Δημοτικού, Λέξεις... Φράσεις... Κείμενα, α',β',γ'* τχ. Αθήνα: ΙΤΥΕ "ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ".

2. Τετράδια Εργασιών Μαθητή:

Ιορδανίδου, Α., Κανελλοπούλου, Ν., Κοσμά, Ε., Κουταβά, Β., Οικονόμου, Π. & Παπαϊωάννου, Κ., (2013). *Γλώσσα Στ' Δημοτικού, Λέξεις... Φράσεις... Κείμενα. Τετράδιο Εργασιών, α',β',γ'* τχ. Αθήνα: ΙΤΥΕ "ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ".

3. Βιβλίο Μαθητή:

Κατσίκη-Γκίβαλου, Α., Καλογήρου, Τ., Παπαδάτος, Γ., Πρωτονοτάριου, Σ. & Πυλαρινός, Θ. (2013). *Με λογισμό και μ' όνειρο. Ανθολόγιο Λογοτεχνικών Κειμένων Ε' και Σ' Δημοτικού*. Αθήνα: ΟΕΔΒ.

ΑΝΑΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗΣ ΥΛΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΩΡΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ		
ΓΛΩΣΣΑΣ ΣΤ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ		
Διδακτέα ύλη	Προτάσεις για διαχείριση της διδακτέας ύλης	Ενδεικτικός χρονικός προγραμματισμός
ΒΙΒΛΙΟ ΜΑΘΗΤΗ, τεύχος α'		
Ενότητα 1: Ταξίδια, τύποι, μεταφορικά μέσα (σελ. 7-22) Ο θαλασσοπόρος Τα ψάθινα καπέλα Ταξιδεύοντας με ελέφαντα Δύο μέρες στο βουνό	Σελ. 16: να προηγηθεί επανάληψη με οδηγίες για την παράγραφο, συνοχή και συνεκτικότητα και μετά να ζητηθεί σύνταξη παραγράφου. Σελ. 18-19: να επιλεγεί μία από τις δύο ασκήσεις γραπτής έκφρασης. Τετράδιο Εργασιών (Τ.Ε.), Τεύχος Α', σελ. 7-10: να μη διδαχθούν. Προτείνεται οι εκπαιδευτικοί να υπενθυμίσουν στους/στις μαθητές/μαθήτριες τα σχετικά με τη σύνταξη παραγράφου, τη συνοχή και τη συνεκτικότητα και στη συνέχεια, να αναθέσουν ένα θέμα γραπτής έκφρασης προσαρμοσμένο στα ενδιαφέροντα και στη μαθησιακή ετοιμότητα των μαθητών/τριών (ως διαγνωστική αξιολόγηση γραπτής έκφρασης).	8-12 ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ
Ενότητα 2: Κατοικία	Σελ. 32-33: να μη διδαχθούν (αρκούν τα συναφή,	8-12 ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ

<p>(σελ. 23-38) Το σπίτι μου Το σπίτι του ποιητή Καβάφη Μικρές αγγελίες Σπίτι για πλατσουρίσματα, Οι κάτοικοι της ερήμου, Κοινότητα... από ύφασμα</p>	<p>μικρότερα σε έκταση κείμενα). Σελ. 35, άσκ. 4: να μη διδαχθεί (αρκούν οι αντίστοιχες ασκήσεις του τετραδίου εργασιών).</p>	<p>ΩΡΕΣ</p>
<p>Ενότητα 3: 28^η Οκτωβρίου (σελ. 39-46) Η τελευταία Π.Α. εκατονταετία Η μικρή Ελλάδα υψώνει τη φωνή της Ήρθαν</p>	<p>Ο/Η εκπαιδευτικός μπορεί να επιλέξει ένα ή δύο από τα τρία κείμενα της ενότητας.</p>	<p>2 ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ</p>
<p>Ενότητα 4: Διατροφή (σελ. 47-70) Η πολύ λαίμαργη φάλαινα που έφαγε τη θάλασσα Συνταγές μαγειρικής Παραδοσιακές γεύσεις Γάρος, το κέτσαπ των αρχαίων Στη διαφήμιση... όλα είναι δυνατά!</p>	<p>Προτείνεται να εμπλουτιστεί η διδασκαλία παραθετικών και η ενασχόληση με παροιμίες με ασκήσεις κατ' επιλογήν του/της εκπαιδευτικού. Σελ. 61-65, 67: να μη διδαχθούν. Τετράδιο Εργασιών, Τεύχος Α', σελ. 40-41: να μη διδαχθούν. Οι μαθητές/τριες έχουν ήδη ασχοληθεί με παρόμοιες ασκήσεις.</p>	<p>8-12 ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ</p>
<p>Ενότητα 5: 17^η Νοέμβρη (σελ. 71-78) Οι τρεις μέρες Εδώ Πολυτεχνείο Αναμνήσεις από αυτόπτες μάρτυρες</p>	<p>Ο/Η εκπαιδευτικός μπορεί να επιλέξει ένα ή δύο από τα τρία κείμενα της ενότητας (προτείνεται να διδαχθεί το κείμενο στη σελ. 72-75).</p>	<p>2 ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ</p>
<p>Ενότητα 6: Η ζωή σε άλλους τόπους (σελ. 79-94) Αυτόχθονες λαοί Σπίτι μας είναι η γη Αιολική γη</p>	<p>Σελ. 89-92: να μη διδαχθούν, εκτός από την άσκηση 5 (σελ. 92). Προτείνεται εμπλουτισμός από τον/τηνεκπαιδευτικό με ασκήσεις για τις κατηγορίες και τους τύπους ρημάτων (ακόμα και για αναγνώριση ρηματικών τύπων, ανάλογα με τη μαθησιακή ετοιμότητα των μαθητών). Τετράδιο Εργασιών, Τεύχος Α', σελ. 43-46: να μη διδαχθούν. Επαρκούν οι ασκήσεις γραπτής έκφρασης του Βιβλίου Μαθητή.</p>	<p>8-12 ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ</p>
ΒΙΒΛΙΟ ΜΑΘΗΤΗ, τεύχος β'		
<p>Ενότητα 7: Η ζωή έξω</p>	<p>Σελ. 7, 13, 18: να μη διδαχθούν, να αξιοποιηθούν οι</p>	<p>8-12 ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ</p>

<p>από την πόλη (σελ. 7-30) Ολική καταστροφή στις καλλιέργειες Τριάντα εννιά καφενεία και ένα κουρείο</p>	<p>ασκήσεις του τετραδίου εργασιών. Σελ. 20-25: να μη διδαχθούν, να αξιοποιηθούν οι ασκήσεις του τετραδίου εργασιών για την περίληψη.</p>	<p>ΩΡΕΣ</p>
<p>Ενότητα 8: Χριστούγεννα (σελ. 31-40) Κάλαντα των Χριστουγέννων Τα Χριστούγεννα του υπολογιστή Το φλουρί του φτωχού Η ιστορία της βασιλόπιτας Κάλαντα των Φώτων</p>	<p>Ο/Η εκπαιδευτικός μπορεί να επιλέξει ένα ή δύο από τα τρία κείμενα της ενότητας (προτείνεται να διδαχθούν οι σελ. 32-34).</p>	<p>2 ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ</p>
<p>Ενότητα 9: Συσκευές (σελ. 41-60) Από τον χαλκό στο γυαλί Και τώρα σχολεία www... Το μηχάνημα</p>	<p>Σελ. 41-44, 48-50, 53: να μη διδαχθούν (λόγω επικαλύψεων της ύλης) Τετράδιο Εργασιών: Τεύχος Α', σελ. 64-66: να μη διδαχθούν. Το περιεχόμενο των ασκήσεων μπορεί να ζητηθεί με πιο σύγχρονη μορφή (ηλεκτρονικά).</p>	<p>8-12 ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ</p>
<p>Ενότητα 10: Ατυχήματα (σελ. 61-82) Με λένε Σόνια</p>	<p>Σελ. 61, 68-72, 73-75, 77, 79: να μη διδαχθούν. Προτείνεται εμπλουτισμός της διδασκαλίας των αντωνυμιών και των λόγιων σχηματισμών ρημάτων με ασκήσεις του/της εκπαιδευτικού.</p>	<p>8-12 ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ</p>
<p>Ενότητα 11: Συγγενικές σχέσεις (σελ. 83-98) Ώρες με τη μητέρα μου Πρέπει να φανώ γενναίος Μια οικογένεια ανάμεσα στις άλλες</p>	<p>Οι λειτουργίες της γενικής πτώσης να μη διδαχθούν, γιατί, κατά κανόνα, δυσκολεύουν τους μαθητές και αποτελούν διδακτέα ύλη στη Νεοελληνική Γλώσσα της Α' Γυμνασίου. Σελ. 83, 87: να μη διδαχθούν Τετράδιο Εργασιών, Τεύχος Β', σελ. 22: να μη διδαχθεί. Η άσκηση δεν ανταποκρίνεται, κατά κανόνα, στη μαθησιακή ετοιμότητα των μαθητών/τριών. Τετράδιο Εργασιών, Τεύχος Β', σελ. 24: να μη διδαχθεί. Ο στόχος της άσκησης επικαλύπτεται από άλλες παρόμοιες.</p>	<p>8-12 ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ</p>
<p>Ενότητα 12: 25^η Μαρτίου (σελ. 99-107) Κάτω στου Βάλτου τα χωριά Η πολιορκία και η έξοδος του Μεσολογγίου Ο λόγος του Κολοκοτρώνη στην Πνύκα</p>	<p>Ο/Η εκπαιδευτικός μπορεί να επιλέξει ένα ή δύο από τα τρία κείμενα της ενότητας (προτείνεται να διδαχθούν οι σελ. 105-106).</p>	<p>2 ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ</p>
<p>ΒΙΒΛΙΟ ΜΑΘΗΤΗ, τεύχος γ'</p>		

<p>Ενότητα 13: Τρόποι ζωής και επαγγέλματα (σελ. 7-24) Επιστήμη με άρωμα γυναίκας «Η ιπτάμενη σκάφη» Επαγγέλματα με προοπτική</p>	<p>Σελ. 7-12 (μέχρι και άσκ. 3), σελ. 13, άσκ. 4: Να μη διδαχθούν, αλλά ο ορισμός φαινομένου (ευθύς και πλάγιος λόγος) στη σελ. 12 να διδαχθεί κανονικά.</p>	<p>8-12 ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ</p>
<p>Ενότητα 14: Πάσχα (σελ. 25-36) Μεγάλη Πέμπτη: Σήμερα κρεμάται επί ξύλου Μεγάλη Παρασκευή: Αι γενεαί πάσαι Παιδικό Πάσχα Το Μοιρολόγι της Παναγίας Διπλή γιορτή</p>	<p>Ο/Η εκπαιδευτικός μπορεί να επιλέξει ένα ή δύο από τα τρία κείμενα της ενότητας (προτείνεται να διδαχθούν οι σελ. 25-27).</p>	<p>2 ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ</p>
<p>Ενότητα 15: Κινηματογράφος – θέατρο (σελ. 37-56) Το καναρινί ποδήλατο Ανεβάζουμε τη δική μας παράσταση</p>	<p>Οι επιθετικοί προσδιορισμοί (επίθετα και παθητικές μετοχές), χρονικοί προσδιορισμοί και το λεξιλόγιο: παρομοίωση - μεταφορά, συνώνυμα - αντώνυμα προτείνεται να διδαχθούν από τις αντίστοιχες ασκήσεις του τετραδίου εργασιών. Σελ. 37-39, 42-45, 46-49: να μη διδαχθούν Τετράδιο Εργασιών, Τεύχος Β', σελ. 39-43: να μη διδαχθούν. Ο στόχος των ασκήσεων επικαλύπτεται από άλλες παρόμοιες και το περιεχόμενό τους μπορεί να ζητηθεί με πιο σύγχρονη μορφή (ηλεκτρονικά).</p>	<p>8-12 ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ</p>
<p>Ενότητα 16: Μουσεία (σελ. 57-72) Στο μουσείο Το άγαλμα που κρύωνε Μουσείο αφής Πάμε...μουσείο;</p>	<p>Για τη σύνταξη Υ-Ρ-Α / Υ-Ρ-Κ, τα μεταβατικά και αμετάβατα ρήματα και τις αιτιολογικές προτάσεις προτείνεται η διδασκαλία από τις αντίστοιχες ασκήσεις του τετραδίου εργασιών και εμπλουτισμός της διδασκαλίας με ασκήσεις κατ' επιλογήν του/της εκπαιδευτικού.</p>	<p>8-12 ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ</p>
<p>Ενότητα 17: Πόλεμος και Ειρήνη (σελ. 73-87) Ανατολή θανάτου Ομορφίτα Σκέψεις ενός παιδιού για τον πόλεμο Όαση ειρήνης</p>	<p>Διδάσκεται ολόκληρη η ενότητα.</p>	<p>8-12 ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΩΡΕΣ</p>